INGLIZ TILINI ÖRGANIŞDA NUTQIY QIYINÇILIKLARNI BARTARAF ETIŞNING KONSEPTUAL YONDAŞUVLARI

Jasurbek Murodullayev Nosirjon öğli,
Namangan davlat universiteti tayanch doktoranti
DOI: 10.67620/yoshlarvailm.0340040

Annotatsiya. Uşbu maqolada ingliz tilini örganiş jarayonida yuzaga keladigan nutqiy qiyinçiliklarni bartaraf etişning konseptual yondaşuvlari ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqotda nutqiy qiyinçiliklarning lingvistik, psixologik va ijtimoiy-pedagogik omillari, jumladan, luğat boyligining çeklanganligi, grammatik konstruksiyalarni qöllaşdagi muammolar, talaffuzdagi kamçiliklar, nutqiy xavotir va real muloqot imkoniyatlarining yetişmasligi yoritiladi. Kommunikativ, vazifaga asoslangan, psixologik qöllab-quvvatlovçi, strategik-hamkorlik va raqamli-refleksiv yondaşuvlarning nutqiy kompetensiyani rivojlantirişdagi örni asoslab beriladi. Ilmiy manbalar tahlili asosida nutqiy qiyinçiliklarni aniqlaş, maqsadli tayyorgarlikni taşkil etiş, kommunikativ faoliyatni rivojlantiriş, teskari aloqa beriş va natijalarni baholaş bosqiçlarini qamrab oluvçi konseptual model taklif etiladi. Mazkur yondaşuvlar ingliz tilini örganuvçilarning oğzaki nutq ravonligi, kommunikativ mustaqilligi va muloqotga bölgan işonçini rivojlantiriş uçun nazariy-metodik asos bölib xizmat qilişi mumkin.

Kalit sözlar: ingliz tilini örganiş, nutqiy qiyinçiliklar, konseptual yondaşuvlar, oğzaki nutq, kommunikativ kompetensiya, vazifaga asoslangan ta'lim, nutqiy xavotir, kommunikativ strategiyalar, raqamli ta'lim, teskari aloqa.

Аннотация. В статье анализируются концептуальные подходы к преодолению трудностей устной речи в процессе изучения английского языка. Рассматриваются лингвистические, психологические и социально-педагогические факторы, затрудняющие развитие устной коммуникации, включая ограниченный словарный запас, трудности использования грамматических конструкций, проблемы произношения, речевую тревожность и недостаток возможностей для реального общения. Обосновывается роль коммуникативного, задачного, психологически поддерживающего, стратегически-кооперативного и цифрового рефлексивного подходов в развитии речевой компетенции обучающихся. На основе анализа научной литературы предлагается концептуальная модель, включающая выявление речевых трудностей, целенаправленную подготовку, организацию коммуникативной деятельности, предоставление обратной связи и оценку результатов. Представленные подходы могут служить теоретико-методической основой для совершенствования беглости устной речи, коммуникативной самостоятельности и уверенности обучающихся при общении на английском языке.

Ключевые слова: изучение английского языка, трудности устной речи, концептуальные подходы, устная коммуникация, коммуникативная компетенция, обучение на основе задач, речевая тревожность, коммуникативные стратегии, цифровое обучение, обратная связь.

Abstract. This article examines conceptual approaches to overcoming speaking difficulties in English language learning. It explores the linguistic, psychological, and socio-pedagogical factors that hinder the development of oral communication, including limited vocabulary, difficulties in using grammatical structures, pronunciation problems, speaking anxiety, and insufficient opportunities for authentic communication. Particular attention is given to the role of communicative, task-based, psychologically supportive, strategic-collaborative, and digital-reflective approaches in developing learners' speaking competence. Based on an analysis of scholarly literature, the article proposes a conceptual model comprising the identification of speaking difficulties, targeted preparation, communicative practice, feedback, and outcome assessment. These approaches may provide a theoretical and methodological foundation for improving learners' oral fluency, communicative autonomy, and confidence in English-language interaction.

Keywords: English language learning, speaking difficulties, conceptual approaches, oral communication, communicative competence, task-based language teaching, speaking anxiety, communication strategies, digital learning, feedback.

Kiriş

Ingliz tilini örganiş jarayonida oğzaki nutq könikmalarini şakllantiriş til ta'limining eng muhim va murakkab yönalişlaridan biri hisoblanadi. Çunki ingliz tilida samarali muloqot qiliş faqat grammatik qoidalarni biliş yoki yetarli miqdordagi sözlarni yodlab oliş bilan belgilanmaydi; bunda lingvistik bilimlarni real vaqt şaroitida qöllaş, fikrni izçil ifodalaş, tinglovçining nutqini tuşuniş, suhbatni davom ettiriş va yuzaga keladigan kommunikativ uzilişlarni bartaraf etiş qobiliyatlari ham muhim örin tutadi. Ingliz tilini xorijiy til sifatida örganuvçilar köpinça söz boyligining çeklanganligi, grammatik xatolar qilişdan qörqiş, talaffuzga işonçsizlik, nutqiy tezlikning pastligi, ona tilining interferensiyasi va tabiiy muloqot imkoniyatlarining yetişmasligi kabi muammolarga duç keladilar. DeWitt va Moosavi tomonidan 2018-2022-yillarda çop etilgan 19 ta empirik tadqiqot asosida amalga oşirilgan sistematik şarhda psixologik omillar, undan keyin muhit bilan boğliq va lingvistik qiyinçiliklar ingliz tilida sözlaşiş könikmalarini rivojlantirişga tösqinlik qiluvçi asosiy omillar sifatida aniqlangan [1, pp. 63-76].

Mazkur holat ingliz tilidagi nutqiy qiyinçiliklarni faqat grammatik yoki fonetik kamçiliklar bilan izohlaş yetarli emasligini, ularni psixologik, pedagogik, lingvistik va ijtimoiy omillar bilan boğliq holda örganiş zarurligini körsatadi.

Nutqiy qiyinçiliklarni bartaraf etişning konseptual yondaşuvlarini işlab çiqişda tilni kommunikativ faoliyat sifatida talqin qiliş, örganuvçini ta'lim jarayonining faol iştirokçisi sifatida köriş va nutqiy rivojlanişni muntazam kuzatib boriş muhim metodologik ahamiyatga ega. Ibna Seraj va Hadina tomonidan xorijiy til sifatida ingliz tilida oğzaki kommunikatsiyani rivojlantiriş masalalariga bağişlangan 51 ta empirik tadqiqot tahlilida ta'lim muhiti, psixologik va lingvistik omillar bilan bir qatorda, öqitiş hamda baholaş metodlarining ahamiyati ham yoritilgan [2].

Demak, nutqiy qiyinçiliklarni bartaraf etiş jarayoni örganuvçining individual ehtiyojlarini aniqlaş, mos kommunikativ vazifalarni tanlaş, mazmunli muloqot uçun

şaroit yaratiş, strategik könikmalarni rivojlantiriş va natijalarni baholaşni öz içiga oladigan yaxlit tizim sifatida taşkil etilişi lozim. Uşbu maqolaning maqsadi ingliz tilidagi nutqiy qiyinçiliklarni bartaraf etişning asosiy konseptual yondaşuvlarini ilmiy manbalar asosida tahlil qiliş, ularning özaro aloqadorligini aniqlaş va ta'lim amaliyotida foydalaniş mumkin bölgan integrativ modelni taklif etişdan iborat. Maqolaning ilmiy-amaliy ahamiyati oğzaki nutqdagi qiyinçiliklarni tizimli aniqlaş, ularni keltirib çiqaruvçi omillarga mos metodlarni tanlaş va kommunikativ kompetensiyani izçil rivojlantirişga qaratilgan tavsiyalarni işlab çiqiş bilan belgilanadi.

Tadqiqot metodlari

Tadqiqot nazariy-tahliliy xususiyatga ega bölib, uning metodologik asosini ingliz tilini xorijiy til sifatida örganuvçilarning oğzaki nutq könikmalari, kommunikativ qiyinçiliklar, vazifaga asoslangan til ta'limi, özaro baholaş va raqamli texnologiyalardan foydalanişga bağişlangan 2018-2024-yillarda naşr etilgan ilmiy manbalar taşkil etdi. Xususan, EFL örganuvçilarining nutqiy qiyinçiliklari böyiça DeWitt va Moosavining sistematik şarhi [1], oğzaki kommunikatsiyani rivojlantiriş muammolariga bağişlangan Ibna Seraj va Hadinaning tadqiqoti [2], vazifaga asoslangan til ta'limining nutqiy natijalarga ta'sirini tahlil qilgan Huynh Truong Sang va Nguyen Van Loining sistematik şarhi [3], özaro fikr-mulohazalarning oğzaki nutq va kommunikativ strategiyalarga ta'sirini örgangan Fang va hammualliflarining empirik tadqiqoti [4], şuningdek, vazifaga asoslangan yondaşuvni turli metodlar va raqamli vositalar bilan uyğunlaştirişga bağişlangan Yu, Mofreh va Salemning şarhi [5] tahlil qilindi. Tadqiqotda ilmiy adabiyotlarni mazmuniy tahlil qiliş, qiyosiy tahlil, muammolarni tasniflaş, konseptual umumlaştiriş va metodologik modellaştiriş usullaridan foydalanildi. Tahlil mezonlari sifatida nutqiy qiyinçiliklarning kelib çiqiş omillari, pedagogik yondaşuvlarning maqsadi, örganuvçining faol nutqiy iştiroki, kommunikativ strategiyalarning şakllanişi, raqamli vositalarning funksiyasi va baholaş mezonlarining amaliy ahamiyati belgilandi. Manbalar turli ta'lim muhitlarida olib borilgan tadqiqotlarni qamrab olgani sababli, ularning natijalari barça örganuvçilarga bir xil darajada tatbiq etilişi mumkin bölgan universal qonuniyatlar sifatida emas, balki umumiy metodologik yönalişlarni aniqlaş uçun daliliy asos sifatida talqin qilindi. Maqolada mustaqil eksperimental tajriba yoki sörovnoma ötkazilmagan; şu bois quyida keltirilgan natijalar mavjud ilmiy tadqiqotlar sintezi va muallifning konseptual umumlaştirişiga asoslanadi.

Natijalar

Ilmiy manbalar tahlili ingliz tilidagi nutqiy qiyinçiliklarni kelib çiqiş xususiyatlariga köra uçta özaro boğliq guruhga ajratiş imkonini berdi. Birinçi guruh - lingvistik qiyinçiliklar bölib, ularga söz boyligining çeklanganligi, grammatik konstruksiyalarni tezkor qöllaşdagi muammolar, talaffuzdagi xatolar, tovuşlarni farqlaşdagi qiyinçiliklar hamda gaplarni mantiqan boğlaşda yuzaga keladigan kamçiliklar kiradi. Ikkinçi guruh - psixologik qiyinçiliklar bölib, nutqiy xavotir, xato qilişdan qörqiş, öziga işonçning pastligi, suhbatdoşning salbiy bahosidan çöçiş va omma oldida gapirişdagi hayajon bilan tavsiflanadi. Uçinçi guruh - ijtimoiy-pedagogik va muhit bilan boğliq qiyinçiliklar bölib, ular ingliz tilida real muloqot qiliş imkoniyatlarining kamligi, darslarda öqituvçi nutqining ustunligi, örganuvçilarning passiv iştiroki, guruhdagi iştirokçilar soni va

xatolarga munosabat bilan boğliq muammolarni qamrab oladi. DeWitt va Moosavi [1] hamda Ibna Seraj va Hadina [2] tadqiqotlari uşbu omillarni özaro boğliq holda körib çiqiş zarurligini körsatadi.

Masalan, söz boyligining çeklanganligi dastlab lingvistik muammo sifatida namoyon bölsa-da, örganuvçi şu sababli suhbatda xato qilişdan qörqişi va kamroq gapira boşlaşi mumkin. Nutqiy faollikning pasayişi esa maşq qiliş imkoniyatlarini qisqartirib, muammoning davom etişiga olib kelişi ehtimoli bor. Şuning uçun qiyinçiliklarni bartaraf etişdan oldin ularning taşqi körinişi bilan birga sabablarini ham aniqlaş, keyin esa mos pedagogik yondaşuvni tanlaş muhim hisoblanadi.

Tahlil asosida nutqiy qiyinçiliklarni bartaraf etiş uçun özaro töldiruvçi beşta konseptual yondaşuv aniqlandi. Birinçisi - kommunikativ yondaşuv, bunda tilning asosiy vazifasi real yoki hayotga yaqin vaziyatlarda fikr almaşiş vositasi sifatida namoyon böladi. Uşbu yondaşuv doirasida juftlikdagi suhbat, axborot almaşiş, rolli öyinlar, intervyu, munozara va vaziyatli muloqot topşiriqlari taşkil etiladi. Ikkinçisi - vazifaga asoslangan yondaşuv (Task-Based Language Teaçing, TBLT) bölib, örganuvçi muayyan kommunikativ natijaga erişiş uçun ingliz tilidan amaliy foydalanadi. Bunday vazifalar biror tadbirni rejalaştiriş, sayohat yönalişini tanlaş, muammoni muhokama qiliş yoki hamkorlikda qaror qabul qiliş şaklida taşkil etilişi mumkin. Huynh Truong Sang va Nguyen Van Loi tomonidan 25 ta tadqiqot asosida ötkazilgan sistematik şarh TBLT qöllanilişi umumiy nutqiy körsatkiçlar, jumladan, nutqning murakkabligi, grammatik aniqlik va ravonlikni yaxşilaş bilan boğliqligini körsatadi [3, pp. 23–33].

Uçinçi yondaşuv - psixologik qöllab-quvvatlaşga asoslangan yondaşuv bölib, xavfsiz muloqot muhiti yaratiş, xatolarni tabiiy örganiş jarayonining bir qismi sifatida qabul qiliş va bosqiçma-bosqiç nutqiy işonçni rivojlantirişga yönaltiriladi. Törtinçisi - strategik va hamkorlikka asoslangan yondaşuv bölib, örganuvçilarni tuşunmagan joyda aniqlaştiriş söraş, fikrni boşqa sözlar bilan ifodalaş, suhbatni davom ettiriş, öz xatosini tuzatiş va suhbatdoşdan yordam oliş kabi kommunikativ strategiyalarga örgatadi. Beşinçisi - raqamli va refleksiv yondaşuv bölib, audio yoki video yozuvlar, nutqni qayta tinglaş, öz-özini baholaş, tengdoşlar fikr-mulohazasi va maqsadli raqamli maşqlar yordamida nutqiy rivojlanişni kuzatişga xizmat qiladi. Uşbu yondaşuvlarning samarali qöllanişi ularni alohida usullar sifatida emas, balki örganuvçining lingvistik ehtiyojlari va psixologik holatiga mos ravişda birlaştiriş bilan boğliq.

Natijalarni umumlaştiriş asosida nutqiy qiyinçiliklarni bartaraf etişning quyidagi konseptual modeli taklif etiladi:

1-jadval

Bosqiç	Mazmuni	Kutiladigan natija
Diagnostik tahlil	Lingvistik, psixologik va muhit bilan boğliq tösiqlarni aniqlaş	Individual ehtiyojlar va ustuvor muammolar belgilanadi
Maqsadli tayyorgarlik	Zarur luğat, grammatik konstruksiyalar va kommunikativ strategiyalarni maşq qiliş	Nutqiy vazifani bajariş uçun zarur resurslar şakllanadi

Kommunikativ faoliyat	Juftlikdagi suhbat, rolli öyin, munozara va vazifaga asoslangan topşiriqlar	Mustaqil nutqiy iştirok va muloqot tajribasi ortadi
Teskari aloqa va refleksiya	Özaro baholaş, audioyozuvlarni tahlil qiliş va pedagog fikr-mulohazasi	Örganuvçi kuçli va rivojlantirilişi kerak bölgan jihatlarini aniqlaydi
Qayta maşq va baholaş	Yangi vazifalarda örganilgan könikmalarni qöllaş va rivojlanişni kuzatiş	Nutqiy könikmalarning barqarorligi va mustaqil qöllanişi tekşiriladi

Taklif etilgan model çiziqli jarayon bilan çeklanmaydi: baholaş natijalari keyingi maşğulotlarning mazmunini özgartiriş, murakkablik darajasini moslaştiriş yoki qöşimça yordam turini tanlaş uçun asos bölib xizmat qiladi. Masalan, örganuvçi grammatik jihatdan töğri jumlalar tuzsa-yu, suhbat paytida uzoq töxtalişlarga yöl qöysa, unga taniş mavzular böyiça vaqt bilan çegaralangan, lekin bosqiçma-bosqiç murakkablaşadigan muloqot maşqlari taklif etilişi mumkin. Agar asosiy muammo söz topiş bilan boğliq bölsa, mavzuli luğat, sinonimlar, parafraza va fikrni izohlaş strategiyalariga e'tibor kuçaytiriladi. Nutqiy xavotir ustun bölgan vaziyatlarda esa dastlab kiçik guruh yoki juftlikda işlaş, keyin esa kengroq auditoriyaga çiqiş orqali bosqiçli maşq taşkil etiş mumkin. Natijada qiyinçiliklarni bartaraf etiş bir xil maşqlarni barça örganuvçilarga taklif qilişga emas, balki muayyan muammo va kutilayotgan kommunikativ natijaga mos metodlarni tanlaşga asoslanadi.

Muhokama

Tahlil natijalari ingliz tilidagi nutqiy qiyinçiliklarni bartaraf etişda kommunikativ va vazifaga asoslangan yondaşuvlarning markaziy örin tutişini körsatadi. An'anaviy darslarda grammatik qoidalarni tuşuntiriş va yozma maşqlarni bajariş muhim bölsa-da, bu faoliyatlar örganuvçiga real vaqt şaroitida fikr bildiriş, suhbatdoşga mos javob qaytariş yoki kutilmagan savolga munosabat bildiriş imkoniyatini har doim ham yetarli darajada bermaydi. Vazifaga asoslangan ta'limda esa til birligi muayyan muloqot maqsadini amalga oşiriş vositasiga aylanadi. Masalan, "travel planning" mavzusidagi topşiriqda örganuvçilar sayohat manzilini tanlaşi, transport xarajatlarini taqqoslaşi, öz takliflarini asoslab berişi va umumiy qarorga kelişi mumkin. Bu jarayonda luğat, grammatik struktura, tinglab tuşuniş va oğzaki muloqot birgalikda işlatiladi. Yu, Mofreh va Salem tomonidan 2014–2023-yillarga oid 38 ta tadqiqot tahlil qilingan sistematik şarhda vazifaga asoslangan ta'limning raqamli hikoyalaş va mobil vositalar bilan uyğunlaştirilişi, örganuvçilarning nutqiy faolligi va motivatsiyasini qöllab-quvvatlaş imkoniyatlari yoritilgan [5].

Biroq vazifaga asoslangan yondaşuvning samarasi topşiriqning mazmuni, til darajasiga mosligi, tayyorgarlik bosqiçining taşkil etilişi va natijalarning baholanişiga boğliq. Haddan taşqari murakkab vazifa örganuvçini muloqotdan çetlaştirişi, juda sodda vazifa esa uning mavjud imkoniyatlarini kengaytirişga yetarliça xizmat qilmasligi mumkin. Şu bois pedagog vazifalarni bosqiçma-bosqiç murakkablaştirişi, kerakli til birliklarini oldindan faollaştirişi va topşiriqni bajarişdan keyin fikr-mulohaza taqdim etişi maqsadga muvofiq.

Psixologik tösiqlarni bartaraf etişda xatolarga munosabat va teskari aloqaning

mazmuni alohida ahamiyatga ega. Agar pedagog suhbat davomida har bir grammatik yoki talaffuz xatosini darhol töxtatib tuzatsa, ayrim örganuvçilar öz fikrini erkin ifodalaşdan tiyilişi mumkin. Boşqa tomondan, xatolarni umuman muhokama qilmaslik ham ularning takrorlanişiga olib kelişi ehtimoli bor. Şuning uçun xatolarni tuzatiş kommunikativ vazifaning maqsadi va xatoning mazmuniga qarab taşkil etilişi kerak: suhbat mazmunini tuşunişga jiddiy tösqinlik qiladigan xatolarni zarur hollarda darhol aniqlaştiriş, ravonlikka qaratilgan maşqlarda esa ayrim şakliy xatolarni faoliyat yakunida körib çiqiş mumkin. Fang va hammuallifiar tomonidan Tayvandagi kasb-hunar universitetida 40 nafar ingliz tili örganuvçisi bilan beş hafta davomida ötkazilgan kvazi-eksperimental tadqiqotda mobil ilova orqali taşkil etilgan tengdoşlar fikr-mulohazasi umumiy oğzaki muloqot natijalarini yaxşilagan, biroq örgatilgan kommunikativ strategiyalardan foydalanişni mustaqil ravişda oşirmagan [4].

Bu natija muhim metodologik xulosani beradi: özaro baholaş va refleksiya foydali bölişi mumkin, lekin murakkab kommunikativ strategiyalarni şakllantiriş uçun aniq körsatmalar, namunalar va maqsadli maşqlar bilan töldirilişi lozim. Masalan, örganuvçilarga Could you repeat that, please? What I mean is…, Let me put it another way va Could you clarify what you mean? kabi muloqot iboralarini örgatiş, keyin ularni juftlikdagi vazifalarda qöllatiş va suhbat yozuvlari asosida tahlil qiliş kommunikativ qiyinçiliklarni maqsadli ravişda kamaytirişga yordam berişi mumkin.

Nutqiy rivojlanişni baholaşda ham faqat grammatik aniqlik yoki talaffuzga tayaniş yetarli emas. Yevropa Kengaşining Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaçing, Assessment - Companion Volume hujjatida oğzaki muloqot, ravonlik, fikrni izçil bayon qiliş va suhbatni boşqariş alohida tavsiflovçi mezonlar orqali yoritilgan [6, pp. 72, 139-142].

Uşbu yondaşuv nutqiy qiyinçiliklarni baholaşda bir neçta körsatkiçni birgalikda körib çiqiş zarurligini asoslaydi: örganuvçi fikrini qançalik ravon ifodalaydi, suhbatni davom ettira oladimi, söz topa olmaganida boşqa ifoda vositalaridan foydalanadimi, suhbatdoşdan aniqlaştiriş söraydimi va nutqi tinglovçiga qançalik tuşunarli? Şuningdek, baholaş örganuvçining dastlabki darajasi va individual rivojlaniş dinamikasini hisobga olişi lozim. Raqamli vositalardan foydalanişda audio va videoyozuvlar nutqni qayta tinglaş, xatolarni aniqlaş va rivojlaniş dinamikasini kuzatiş uçun qulay imkoniyat yaratadi, ammo texnologik vositaning özi pedagogik maqsadni belgilamaydi. Örganuvçi yozuvni tahlil qilişda nimalarga e'tibor qaratişi, qanday mezonlar böyiça özini baholaşi va aniqlangan muammolarni keyingi maşqlarda qanday bartaraf etişi aniq belgilanişi zarur. Şu sababli, eng maqbul metodologik yeçim kommunikativ faoliyat, strategik könikmalar, psixologik qöllab-quvvatlaş, raqamli refleksiya va mezonlarga asoslangan baholaşni birlaştiruvçi integrativ yondaşuv hisoblanadi.

Mazkur yondaşuvni Özbekiston ta'lim muassasalarida qöllaşda ingliz tilida tabiiy muloqot qiliş imkoniyatlarining çeklanganligi, örganuvçilarning til darajasi örtasidagi farqlar va ona tili ta'siri hisobga olinişi kerak. Dars jarayonida ingliz tilidagi muloqotni muntazam taşkil etiş, kiçik guruhlarda muammoli vazifalarni bajariş, autentik audio va videomateriallardan foydalaniş hamda ingliz tilida fikrni boşqa sözlar bilan ifodalaşga örgatiş foydali yönalişlardir. Bunda öqituvçi faqat xatolarni aniqlovçi emas, balki kommunikativ vaziyatlarni yaratuvçi, muloqotga psixologik jihatdan qulay şaroit

beruvçi va örganuvçini mustaqil strategiyalar bilan ta'minlovçi taşkilotçi sifatida faoliyat yuritadi. Şu bilan birga, maqolada taklif etilgan model nazariy sintezga asoslanganligi sababli, uning samaradorligini Özbekiston ta'lim şaroitida tekşiriş uçun alohida empirik tadqiqotlar talab etiladi. Kelgusidagi izlanişlarda turli til darajalaridagi örganuvçilar bilan kommunikativ, vazifaga asoslangan va raqamli-refleksiv metodlarni qiyoslaş, ularning nutq ravonligi, grammatik aniqlik, kommunikativ işonç va strategik kompetensiyaga ta'sirini aniqlaş muhim ilmiy vazifa hisoblanadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, ingliz tilidagi nutqiy qiyinçiliklarni bartaraf etiş murakkab va köp omilli pedagogik jarayon bölib, uni faqat grammatik maşqlar, talaffuzni takrorlaş yoki luğatni kengaytiriş bilan çeklab bölmaydi. Ilmiy manbalar tahlili qiyinçiliklarning lingvistik, psixologik hamda ijtimoiy-pedagogik omillari özaro boğliq ekanini, şu sababli ularni bartaraf etiş uçun kommunikativ, vazifaga asoslangan, psixologik qöllab-quvvatlovçi, strategik-hamkorlik va raqamli-refleksiv yondaşuvlarni uyğunlaştiriş maqsadga muvofiqligini körsatadi. Maqolada taklif etilgan konseptual model diagnostik tahlil, maqsadli tayyorgarlik, kommunikativ faoliyat, teskari aloqa va qayta baholaş bosqiçlarini yagona tizimga birlaştiradi. Uşbu modelni qöllaşda örganuvçining ehtiyojlarini aniq belgilaş, real muloqotga yaqin vazifalarni tanlaş, xato qilişga nisbatan qöllab-quvvatlovçi munosabatni şakllantiriş, kommunikativ strategiyalarni maqsadli örgatiş hamda ravonlik, aniqlik va interaktivlikni birgalikda baholaş muhimdir. Raqamli texnologiyalar va tengdoşlar fikr-mulohazasi esa mazkur jarayonni boyituvçi vositalar sifatida qöllanişi lozim. Taklif etilgan modelning amaliy samaradorligini aniqlaş uçun kelgusida turli yoş va til darajalaridagi örganuvçilar iştirokida empirik tadqiqotlar olib boriş, metodlarning natijalarini qiyoslaş va Özbekiston ta'lim muassasalariga mos metodik tavsiyalar işlab çiqiş zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. DeWitt D., Moosavi Z. A Systematic Review of the Issues and Challenges in Developing EFL Learners' Speaking Skills. Journal of Issues in Education, 2022.

2. Ibna Seraj P. M., Hadina H. A Systematic Overview of Issues for Developing EFL Learners' Oral English Communication Skills. Journal of Language and Education, 2021.

3. Huynh T. S., Nguyen V. L. Review of the Effects of Task-Based Language Teaching on EFL Learners' Speaking Performance: What Remains to Be Researched? CTU Journal of Innovation and Sustainable Development, 2023.

4. Fang W.C., Cassim F. A. K., Hsu C.N., Chen N.S. Effects of Reciprocal Peer Feedback on EFL Learners' Communication Strategy Use and Oral Communication Performance. Smart Learning Environments, 2018.

5. Yu Y., Mofreh S. A. M., Salem S. Speak Beyond Borders: A Systematic Review of Task-Based Language Teaching for EFL Speaking Proficiency. English Language Teaching, 2024.

6. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment - Companion Volume. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2020.